

O "Slavici"

Za jugoslovanski filmski zbornik "Film danas" (KULTURA, Zagreb 1957) je Vjekoslav Afrić zapisal tudi sledeče:

"Preden smo pričeli snemati "Slavico", je skoraj ves štab bodoče filmske ekipe Slavice" delal v ekipi "Mosfilma", ko so snemali film "V gorah Jugoslavije". Ves čas snemanja tega filma smo bili vsi nezadovoljni z načinom, kako so interpretirali našo narodnoosvobodilno vojno. Ta stalinistična metoda glede prikazovanja naše stvarnosti nas je včasih globoko žalila. Zato sem scenarij za "Slavico" napisal morda v nekakšnem polemičnem razpoloženju. Ta, morda navzven niti ne toliko opazna polemika s piscem scenarija "V gorah Jugoslavije" me ni zapustila niti med samim snemanjem filma. Najbolj je opazna v prizoru, ko ljudstvo slavi zmago brez (v tistem času običajne) Stalinove slike in kaže svojo radost le s sliko tovariša Tita. V prvem osnutku scenarija je bila polemika še mnogo ostrejša in opaznejša. Nekateri kasneje dopisani dialogi in nekatere izločene scene so ost polemike nekoliko otopile..."

..."V zmešnjavi predpisov iz receptologije tedanjega "socialističnega realizma" se je bilo res težko znajti. O tem bi bilo mogoče napisati knjigo in to v nekaj delih. En del bi bilo gotovo treba posvetiti teorijam o "tipičnem" in "netipičnem". Te težave, ki so se pojavile ob našem začetku z vso težo, je bilo najtežje premagati. Drugi del težav in nepremostljivih ovir je prišel pri samem snemanju "Slavice". S kamero, ki je imela le eno kaseto s 100 metri filma, smo posneli nekaj kadrov ter nato prekinili delo in z džipom odšli v bazo na novo polnjenje. Ves film smo praktično posneli v eksterierju (v Trogiru — op. p.), ker nismo imeli ateljejev, pa tudi ne žarometov (imeli smo le nekaj žarometov z močjo pol kilovata). Kljub vsem težavam pri realizaciji "Slavice" pa je spomin na te dni vsem, ki smo sodelovali, drag in prijeten. Spomin na zagnanost, ki nas je opijala in gnala, bodrila in spodbujala, bo vselej pomenil najlepše dni našega življenja."

in memoriam

Vjekoslav Afrić

1906 — 1980

Z imenom pokojnega Vjekoslava Afrića sta povezana predvsem: Kazalište narodnog oslobođenja in prvi povojni igrani film — "Slavica".

Čeprav ga je najprej zanimalo slikarstvo, pa se je vendarle znašel tudi v igralski šoli in je kasneje kot igralec, režiser in sploh gledališki človek postal s spletom okoliščin tisti, ki je odprl novo stran v jugoslovanskem filmu, saj je režiral prvi umetniški film v novi Jugoslaviji.

Iz rodnega Hvara je prišel najprej v gimnazijo v Split, kjer je že takrat obstajala igralska šola. Čeprav je sodeloval z dijaškim gledališčem in je napisal celo nekaj enodejank, je še vedno sanjal o slikarstvu. Toda po maturi, ko je prišel v Zagreb, se je vpisal na Umetniško akademijo, hkrati pa tudi na Igralsko šolo.

V zagrebških študentskih letih se je počasi in mukoma, glede na burne čase, oblikovala njegova osebnost in v tem času je prišel tudi v stik z marksistično literaturo ter se srečeval s številnimi takratnimi partijskimi aktivisti. Iz teženj po drugačni umetnosti se je prikopal do spoznanja, da je treba spremeniti družbo. Tako je leta 1942 s skupino igralcev odšel v partizane. Takoj je pričel delovati v Kazalištu narodnog oslobođenja in o teh velikih časih je nekoč dejal: "Že prej se je dogajalo, da so šla gledališča z vojaki, da bi jih razveseljevala in jim vlivala pogum, toda mi smo bili za razliko od njih povsem zavestno opredeljeni za revolucijo. To je bilo nepozabno in resnično poslanstvo našega gledališča".

Po osvoboditvi in zmagi revolucije je Afrić krajši čas delal v Narodnem pozorišču v Beogradu, bil pa je tudi ustanovitelj in prvi upravnik beograjske Visoke filmske šole, iz katere je kasneje zrastle Akademija za gledališče, film, radio in televizijo, današnja Akademija dramskih umetnosti.

Kmalu nato je posnel "Slavico", kasneje pa je posnel še dva filma, "Barba Žvane" in "Hoja Lero". Potem je zapustil film in se vrnil v gledališče. Opravljal je vrsto nalog, med drugim je bil tudi profesor in rektor Akademije ter vodja vseh umetniških akademij v Srbiji.

Za svoje dolgoletno umetniško in revolucionarno delo je dobil Vjekoslav Afrić številna odlikovanja in priznanja, med njimi tudi nagrado "4. julij", leta 1973 pa nagrado AVNOJ. nagrado AVNOJ.

S.S.